

ศึกษาวิเคราะห์การบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตาม แนวทางพระพุทธศาสนา

An Analytical Study of the Organization Administration by the Principle of Good Governance according to Buddhist Approach

พระสถาพร สุชีโต (อนุอัน)* พระครูศรีปริยัติคุณาภรณ์** สมเกียรติ ไชยภูมิ**

Phrasathaphorn Sukhito (Anuan)* Phrakhrusipariyuttikhunaporn** Somkiet Chaiyaphoom**

นักศึกษาลัทธิสุตตศาสนาธรรมบาลีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย*

อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย**

M.A. student, Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus*

Lecturer, Mahamakut Buddhist University Sirindhornvidyalaya Campus**

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาล 2) เพื่อศึกษาการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา และ 3) เพื่อวิเคราะห์คุณค่าการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา วิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยศึกษาค้นคว้าจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล ตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ประกอบกับคำชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วสรุปผลการวิจัยและนำเสนอด้วยวิธีแบบบรรยายในเชิงพรรณนาตามความเหมาะสมของเนื้อหาในบทต่าง ๆ ตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารที่วัดด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อส่งเสริมและผลักดันให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคเอกชน และภาคประชาชนได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมให้มีประสิทธิภาพตามหลักกฎหมาย โดยอาศัยหลัก 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของรัฐหรือในองค์การ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและองค์การ ซึ่งจะส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

2) การบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา คือ การดำเนินการของผู้บริหารในการนำเอาหลักธรรมที่ปรากฏในทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 สัมปยุตธรรม 7 มรรคมีองค์ 8 ทศพิธราชธรรม ไปใช้ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3) วิเคราะห์คุณค่าการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา คือ มีคุณค่าด้านความยุติธรรมในองค์การ ด้านการลดความเหลื่อมล้ำในองค์การ และด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล

Abstract

The objectives of this thematic paper are as follows: 1) to study the Organization Administration by the Principle of Good Governance, 2) to study the Organization Administration by the Principle of Good Governance according to Buddhist Approach and 3) to analyze the value of the Organization Administration by the Principle of Good Governance according to Buddhist Approach. This research is a qualitative study, focused on documentaries, studies mainly on the Tipitaka, documentaries relating and works of Buddhist scholars and the consultation of the advisors. All the data are classified into system, concluded and presented in descriptive analysis.

The results of research are found as follows:

1. The Principle of Good Governance for the Organization Administration is the good method for the management of the whole country including public sector, business sector, private sector and people sector to achieve the everyone happiness and well-being by the six principles as follows:- (1) the principle of law, (2) the principle of virtue, (3) the principle of openness and transparency (4) the principle of participation, (5) the principle of accountability and (6) the principle of effectiveness.

2. The Organization Administration by the Principle of Good Governance according to Buddhist Approach is the management of the organization following the Buddhist Doctrines to achieve effectively the given objectives including Brahmavihāra 4, Iddhipāda 4, Sappurisa-dhamma 7, Noble Eightfold Path and Rāja-dhamma.

3. The results of the analysis of the values of the Organization Administration by the Principle of Good Governance according to Buddhist Approach are the value of the justice, the value of the reduction of the inequality and the value of the efficiency and effectiveness in the organization.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารงานขององค์กรโดยทั่วไป คือ การร่วมมือกันทำงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกันในการร่วมมือกันทำงานนั้นจะต้องมีบุคคลที่เป็นหัวหน้าที่เราเรียกว่าผู้บริหาร และการร่วมมือกันนั้นจะจัดในรูปองค์กรประเภทต่าง ๆ แล้วแต่วัตถุประสงค์ที่มีขององค์กรนั้น ๆ ปัจจุบันในโลกของยุคโลกาภิวัตน์มีผลกระทบและเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจสังคม การบริหารงานของภาครัฐและเอกชน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเพราะความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสารเทคโนโลยี การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วสู่ประชาชน แต่ระบบการบริหารงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเกิดความไม่สอดคล้องและทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงมีผลกระทบต่อด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลต่อในองค์กรอื่น ๆ อย่างมากมาย

หลักธรรมาภิบาล เป็นมิติของกระบวนทัศน์ใหม่การบริหารงานภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูงในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น ระบบธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของทุกองค์การไม่ว่าหน่วยงานราชการหรืองานเอกชน แต่สภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันทั้งระดับบริษัท ระดับสังคม ระดับประเทศหรือในระดับโลก ยังดูว่าจะยังห่างไกลกับนิยามและความหมายแห่งหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว จะเห็นว่านัยแห่งธรรมาภิบาลในปัจจุบันกับนัยแห่งหลักธรรมในพระพุทธศาสนานั้นยังมีความแตกต่างกันอยู่ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเป้าหมาย กระบวนวิธีการปฏิบัติ รวมถึงที่มาหรือปรัชญาของแนวคิดดังกล่าว หากพิจารณาวิเคราะห์ในเชิงลึกถึงนัยแฝงจะพบว่าธรรมาภิบาลเกิดขึ้นบนฐานคิดเรื่องผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ อันว่าด้วยความสามารถด้านการแข่งขันเป็นหลัก เป็นอัตตวาทุพาทาน ระดับประเทศทำให้ผู้ที่มีกำลังมากกว่ามุ่ง

แข่งขันเพื่อเอาชนะผู้อ่อนด้อยกว่าโดยชอบธรรม

สำหรับประเทศไทยในภาคราชการได้เริ่มดำเนินการสร้าง “ธรรมาภิบาล” ขึ้นแล้วเมื่อเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจใน พ.ศ. 2540 วิกฤติเศรษฐกิจดังกล่าวได้สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงทั้งต่อองค์การธุรกิจเอกชนต่าง ๆ และสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหาสภาพคล่องอีกทั้งภาคธุรกิจและเอกชนบางแห่งไม่สามารถชำระเงินให้กับสถาบันการเงิน ทำให้มีหนี้สินในระบบจำนวนมาก ส่งผลให้ธุรกิจจำนวนมากต้องหยุดกิจการ การใช้ย่ำต่าง ๆ ต้องหยุดชะงัก จากสภาพแวดล้อมของสังคมไทยที่เกิดปัญหาการคอร์รัปชันขึ้นอย่างมากหน้าหลายตาทำให้หน่วยงานของรัฐได้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันขึ้นหลายหน่วยงาน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ทางฝ่ายเอกชนก็มีหน่วยงานต่อต้านคอร์รัปชันเกิดขึ้นเช่นกัน คือ เครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน (คตป.) เป็นต้น และท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ พระพุทธศาสนาได้อธิบายความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับคนและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมที่มีคุณค่าซึ่งพบได้ในสังคมมนุษย์ หรือปัจจัยแห่งสังคมในกระบวนการอาศัยซึ่งกันและกัน การพิจารณาด้วยเหตุผลรู้จักโลก รู้จักธรรมชาติ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ครอบคลุมประเด็นดังกล่าว ได้แก่ สัปปริสธรรม 7 ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในสังคัตติสูตร อันเป็นแนวทางในการบริหารจัดการในทางพระพุทธศาสนา หลักธรรมดังกล่าวเป็นหลักการบริหารแนวพุทธที่มีได้มุ่งหวังกำไร หรือการแข่งขันเพียงอย่างเดียวแต่ได้บรรจุหลักการที่สร้างความยั่งยืน การไม่เบียดเบียน การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ มีความเมตตาต่อกัน และรู้เท่าทันโลก โดยมีได้ปฏิเสธกระแสโลกาภิวัตน์ หรือระบบทุนนิยมในปัจจุบัน แต่ให้ยึดหลักการอยู่ร่วมกันและรู้เท่าทันโลก

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา” เพราะการบริหารองค์การตามแนวทางพระพุทธศาสนาก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารองค์การให้เกิดความเป็นธรรมและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน โดยใช้ระบบตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ สำหรับประเทศไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา การนำเอาหลักการและแนวคิดการบริหารแนวพุทธกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์การต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์การของรัฐนั้น ย่อมเป็นที่ได้รับความสนใจในวงกว้าง หากนำหลักการบริหารแนวพุทธไปเสริมกับหลักธรรมาภิบาลก็จะเกิดหลักการบริหารงานที่สมบูรณ์ที่สุด เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ส่งเสริมความมีคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้บริหารและพนักงานในองค์การ และให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาขององค์การสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์การบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาล

2.2 เพื่อศึกษาการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา

2.3 เพื่อวิเคราะห์คุณค่าการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีรายละเอียดขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศึกษาการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาล การบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา และวิเคราะห์คุณค่าการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล โดยได้ศึกษาจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งบทความอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา” มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ขั้นรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งสำรวจข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ คือ ศึกษาค้นคว้าและเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา และรวบรวมข้อมูลทางทุติยภูมิ คือ เอกสาร ข้อมูลต่าง ๆ ทางวิชาการ ประกอบด้วยคัมภีร์พระไตรปิฎก วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ตำราวิชาการ วารสาร บทความที่เกี่ยวข้อง โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 คือ หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

4.2 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาทำการแยกแยะจัดประเภทวิเคราะห์ อธิบายความ ตามความเหมาะสมแก่เนื้อหาในแต่ละบท และนำข้อมูลที่ได้ไปเขียนลงในแต่ละบทตามความสอดคล้องแล้วเรียบเรียงเป็นรายงานวิจัยให้เหมาะสมแก่เนื้อหาของ

การศึกษา

4.3 ชี้นำเสนอผลงานการศึกษา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาจากเอกสารด้วยวิธีแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) จากนั้นนำเสนอผลงานวิจัยแก่สาธารณชนในวงกว้างในรูปแบบบทความวิจัยและนำเสนองานในการสัมมนาชมโพเทียม

ผลการวิจัย

1. การบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาล

การบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยการจัดการในเรื่องความสัมพันธ์ต่อกัน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคนอย่างเหมาะสม ส่วนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารที่ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อส่งเสริมและผลักดันให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคเอกชน และภาคประชาชนได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมให้มีประสิทธิภาพตามหลักกฎหมาย โดยอาศัยหลัก 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของรัฐหรือในองค์กรต่าง ๆ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา และมีการตรวจสอบได้ถูกต้องชัดเจน เปิดโอกาสให้บุคลากรและสังคมมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและองค์การ ซึ่งจะส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

หลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารที่ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อส่งเสริมและผลักดันให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจ

ภาคเอกชน และภาคประชาชนได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ในการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมให้มีประสิทธิภาพตามหลักกฎหมาย การปกครองในระบบประชาธิปไตย มีส่วนรับผิดชอบในระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคม โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรและสังคมมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญต่าง ๆ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ การใส่ใจในปัญหา และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่าองค์การเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยการจัดการในเรื่องความสัมพันธ์ต่อกัน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคนอย่างเหมาะสม ส่วนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการบริหารที่ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อส่งเสริมและผลักดันให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจภาคเอกชนและภาคประชาชนได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมให้มีประสิทธิภาพตามหลักกฎหมาย โดยอาศัยหลัก 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของรัฐหรือในองค์กร ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและองค์การ ซึ่งจะส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

2. การบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา

การบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวพระพุทธศาสนา คือ การดำเนินการของผู้บริหารในการนำเอาหลักธรรมที่ปรากฏในทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักอคติ 4 หลักพรหมวิหาร

4 หลักอิทธิบาท 4 หลักสัปปริสธรรม 7 มรรคมีองค์ 8 หลักทศพิธราชธรรม มาสร้างเป็นแรงจูงใจผลักดันให้บุคลากรแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ พร้อมชักนำโน้มน้าวกระตุ้นสนับสนุน ส่งเสริม สร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างตั้งใจ เต็มใจ และทุ่มเทเพื่อทำให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งผู้บริหารและบุคลากรสามารถนำความรู้และศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด สร้างเป็นแรงผลักดันนำองค์การให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย มีการดำเนินงานไปอย่างรอบคอบ รอบด้าน

ดังนั้น การบริหารงานในองค์การยุคใหม่หรือการทำงานร่วมกันหรือกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรทุกคนมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลเป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ มีตัวชี้วัด และต้องมีหลักธรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การ เพราะมีส่วนสำคัญในการสร้างเสริมความเป็นผู้นำทั้งยังเป็นหลักธรรมนำชีวิตให้ประสบสุขในแนวทางจริยธรรมของพระพุทธศาสนาด้วย ดังนั้น การบริหารองค์การแนวใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ เพราะหลักธรรมทั้งหลายเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมใด ๆ ก็ตามเป็นหลักธรรมที่ดีที่ผู้บริหารหรือหัวหน้าควรนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การของตนเอง

3. การวิเคราะห์คุณค่าการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา

1) ด้านความยุติธรรมในองค์การ

การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ อันเป็นที่ยอมรับของบุคลากร และบุคลากรทุกคนยอมรับพร้อมใจปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎ ระเบียบ และ

ข้อตกลง มีใช้ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลการยึดถือหลักนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่หมู่คณะ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ปรับปรุงกลไกการทำงานให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา และมีการตรวจสอบได้ถูกต้องชัดเจน การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญต่าง ๆ

2) ด้านการลดความเหลื่อมล้ำในองค์การ

เมื่อบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติหลัก 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ทำให้ทุกคนปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน จึงทำให้ลดความเหลื่อมล้ำในองค์การไปได้

3) ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เมื่อบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติหลัก 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ทำให้หน่วยงานนั้น ๆ ได้บรรลุถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานอื่น ๆ ควรส่งเสริมการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ในการบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม

2) องค์การทุกระดับควรมีการนำหลักการและแนวคิดของการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมาภิบาลตามแนวพระพุทธศาสนามาใช้เป็น

กรอบในกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุ
วัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่ายที่
เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรวิจัยเรื่อง “ศึกษาการบริหารเชิง
พุทธแบบบูรณาการกับหลักธรรมาภิบาลในองค์กรภาค
รัฐและเอกชน”

2) ควรวิจัยเรื่อง “ศึกษาปัจจัยที่ส่งผล
ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธของ
ผู้บริหารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพ
ของผู้บริหาร

3) ควรวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์ความ
สัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับหลักธรรมาภิบาล”

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2546). **ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2558). **ธรรมาภิบาล : กลไกสำคัญในการปฏิรูปเพื่อพัฒนาประเทศ**. กรุงเทพมหานคร :
สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญบง ชัยเจริญวัฒน์. (2546). **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). **พุทธวิธีการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร
: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2534). **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด 91 เล่ม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สวิต มัคราช. (2556). “ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารเชิงพุทธกับหลักธรรมาภิบาล”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์
มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.